

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

Број: 610-00-1170/2023-07

Датум: 14. 9. 2023.

Немањина 22-26

Београд

**СТРУЧНО УПУТСТВО ЗА ОСНИВАЊЕ И РАД УЧЕНИЧКИХ ЗАДРУГА У
ОСНОВНИМ И СРЕДЊИМ ШКОЛАМА**

На основу члана 103. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 6/20 и 129/21), члана 53. Закона о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18, 10/19 и 129/21), члана 32. Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон, 6/2020, 52/2021, 129/2021 и 129/2021 - др. закон), Правилника о ученичким задругама („Службени гласник РС”, број 96/21) и Закона о задругама („Службени гласник РС”, број 112/15), школа може да оснује ученичку задругу ради развоја предузетничког духа, позитивног односа ученика према раду, повезивања наставе са светом рада, као и професионалне оријентације.

1. ОДЛУКА О ОСНИВАЊУ УЧЕНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

Одлуку о оснивању ученичке задруге доноси **школски одбор** школе на оснивачкој седници на којој присуствује најмање шест чланова школског одбора. Директор школе, која оснива ученичку задругу, присуствује оснивачкој седници, без права гласа.

Оснивачку седницу сазива председник школског одбора и руководи њеним радом. Одлуке које се доносе на оснивачкој седници доносе се на основу већине гласова или најмање пет гласова присутних чланова школског одбора.

Дневни ред на седници школског одбора, на којој се доноси Одлука, треба да садржи наведене тачке:

1) Доношење одлуке о оснивању ученичке задруге

* директор школе даје предлог за оснивање ученичке задруге и предлог образложе

2) Доношење одлуке о називу ученичке задруге

*ученичка задруга има пословно име које мора да садржи и пун назив оснивача, као на пример: Ученичка задруга „_____“, _____школа „_____”, Место _____, година ____.

3) Избор директора ученичке задруге

* директор ученичке задруге именује се из реда задругара који су запослени на неодређено време у школи која оснива ученичку задругу

4) Усвајање оснивачког акта ученичке задруге

* Елементи оснивачког акта су:

- 1) име задруге и седиште ученичке задруге;
- 2) назив и место школе која је оснивач ученичке задруге;
- 3) претежна делатност ученичке задруге;
- 4) лично име првог директора ученичке задруге који се бира из реда запослених;
- 5) органи ученичке задруге;
- 6) надлежност органа ученичке задруге;
- 7) износ, време и начин плаћања чланарине за чланове ученичке задруге;
- 8) начин обезбеђења средстава за покриће трошкова оснивања ученичке задруге;
- 9) друга питања од значаја за оснивање и рад ученичке задруге.

Записник са Оснивачке седнице потписују чланови школског одбора и записничар. Оснивачки акт (Прилог 1) потписује само председник школског одбора и оснивачки акт се оверава код нотара.

2. РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

Ученичка задруга региструје се у Регистру привредних субјеката Агенције за привредне регистре (даље: Регистар) у складу са одредбама закона којим се уређује регистрација задруга.

Релевантни прописи који се примењују у поступку регистрације у Регистру привредних субјеката су: Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 91/19 и 109/21), Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, бр. 99/11, 83/14, 31/19 и 105/21), Закон о задругама („Службени гласник РС”, број 112/15), Правилник о садржини Регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију („Службени гласник РС”, бр. 42/16), Одлука о висини накнаде за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Службени гласник РС”, бр. 131/22).

2.1 Потребна документација за оснивање ученичке задруге је:

- јединствена регистрациона пријава оснивања правних лица и других субјеката и уписа у јединствени регистар пореских обвезника – задруга;

Регистрациона пријава се налази на сајту АПР-а (<https://www.apr.gov.rs/регистри/привредна-друштва/обрасци.46.html>), попуњава је и потписује директор школе која оснива задругу, као лице овлашћено за заступање оснивача задруге (напомена: подносилац пријаве оснивања је оснивач–школа, док пријаву промене код ученичке задруге подноси директор задруге).

- одлука о оснивању са овереним потписом овлашћеног лица школског одбора (оверен оснивачки акт);

- записник са оснивачке седнице;

- извод из Завода за статистику као доказ о матичном броју оснивача;

- доказ о уплати накнаде за регистрацију оснивања;
- доказ о уплати накнаде за регистрацију оснивања који обухвата и регистрацију и објаву оснивачког акта (6500,00 динара – према важећој Одлуци о накнадама).

3. ЧЛАНОВИ УЧЕНИЧКЕ ЗАДРУГЕ - ЗАДРУГАРИ

Чланови ученичке задруге, задругари, су физичка лица.

Задругари су:

- лице запослено у школи која оснива ученичку задругу;
- ученици школе која оснива ученичку задругу;
- родитељи, односно други законски заступници ученика који су чланови ученичке задруге.

Директор школе која оснива ученичку задругу *обавезан је* члан ученичке задруге.

Статус задругара стиче лице приступањем ученичкој задрузи, на начин и под условима прописаним Правилником и Правилима за рад задруге (Прилог 2). Физичко лице које жели да стекне статус задругара подноси писани захтев за приступање. Одлуку о прихватању статуса задругара доноси скупштина ученичке задруге. Лице коме је прихваћен захтев, постаје задругар у моменту потписивања приступне изјаве којом потврђује прихватање правила за рад задруге.

4. УПРАВЉАЊЕ И ОРГАНИ УЧЕНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

Органи ученичке задруге су: **скупштина, управни одбор, надзорни одбор и директор ученичке задруге.**

Чланови скупштине, управног одбора, надзорног одбора и директор ученичке задруге обављају послове из своје надлежности без накнаде.

У управљању ученичком задругом, задругари имају једнако право гласа по принципу један задругар – један глас у скупштини ученичке задруге.

Скупштина ученичке задруге формира се, на седници коју школски одбор сазива, најкасније у року од осам дана од уписа у Регистар односно од дана оснивања задруге. Седници скупштине присуствују задругари који су намеру о приступању пријавили школском одбору до дана одржавања седнице.

Скупштина ученичке задруге, између осталог, именује и разрешава директора ученичке задруге, бира и разрешава из редова задругара чланове управног одбора, чланове надзорног одбора и председника скупштине.

При регистрацији оснивања, орган који доноси одлуку о члановима управног и надзорног одбора (скупштина ученичке задруге) још увек није конституисан.

Председника управног одбора и надзорног одбора бирају између себе, на седници управног односно, надзорног одбора чланови тих одбора. Чланове и председника управног одбора, као и чланове и председника надзорног одбора потребно је регистровати у Регистру у року од 15 дана од доношења одлука.

5. ДЕЛАТНОСТ УЧЕНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

Ученичка задруга, на основу Правилника може да обавља производну, продајну и услужну делатност, односно да обавља друштвено-користан и хуманитарни рад.

Оснивачки акт ученичке задруге мора да садржи претежну делатност ученичке задруге која се одређује на основу Уредбе о класификацији делатности („Службени гласник РС”, број 54/10). Наводи се једна претежна делатност која се и региструје у Регистру.

6. ПОСЛОВАЊЕ УЧЕНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

6.1 Правила за рад ученичке задруге

Правилима за рад ученичке задруге ближе се уређује начин рада ученичке задруге.

Правила за рад ученичке задруге доносе се на оснивачкој скупштини ученичке задруге, коју сазива Школски одбор, најкасније у року од 8 дана од дана уписа у Регистар.

Након одржане оснивачке скупштине Правила за рад ученичке задруге–Задружна правила се региструју и објављују у Регистру. Упис се врши кроз промене података о ученичкој задрузи, накнадно, након регистрације оснивања (при регистрацији оснивања, орган који доноси правила за рад ученичке задруге–скупштина ученичке задруге, још увек није конституисан).

Правилима за рад ученичке задруге утврђују се, по правилу:

- основне одредбе (оснивање ученичке задруге);
- органи задруге;
- циљ и задаци задруге;
- права и дужности задругара;
- организација и начин рада ученичке задруге;
- материјално – финасијско пословање ученичке задруге;
- износ, време и начин плаћања чланарине за чланове ученичке задруге и
- друга питања у вези са радом задруге.

Правилима за рад ученичке задруге ближе се уређује и:

- износ чланарине - у једнаком износу за све задругаре;
- начин и услови стицања статуса задругара;
- додатне надлежности органа ученичке задруге, које нису прописане Правилником (скупштине, управног одбора, надзорног одбора и директора ученичке задруге);
- начин управљања, коришћења и располагања задружном имовином;
- начин коришћења средстава које ученичка задруга добије од оснивача (Школе);
- начин обављања послова за лица која нису задругари у оквиру регистроване делатности, односно делатности одређене оснивачким актом, на начин и у обиму којим се не доводе у питање циљеви делатности задруге.

6.2 Управљање имовином ученичке задруге

Ученичка задруга управља, користи и располаже својом имовином, у складу са законом, Правилником, оснивачким актом и правилима за рад задруге.

Имовина ученичке задруге формира се из чланарине задругара, средстава остварених радом и пословањем задруге и средстава које је задруга стекла у складу са законом.

Средства за оснивање ученичке задруге обезбеђују се из средстава донација које су намењене за унапређивање области делатности ученичке задруге.

Средства за оснивање и пословање ученичке задруге могу бити обезбеђена и у буџету Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Средства за пословање ученичке задруге обезбеђују се и из остварене добити ученичке задруге и из чланарине задругара.

Износ чланарине одређује се у складу са оснивачким актом задруге. Износ чланарине је једнак за све задругаре.

Ученичка задруга у свом пословању користи имовину ученичке задруге, као и средства која добије на коришћење од оснивача (школе), у складу са законом и правилима за рад задруге (пример у наставку).

Пример:

- Ученичка задруга, као правно лице, набавља уџбенике директно од издавача, без посредника, и тиме остварује одређене погодности које може да искористи.

- Ученичка задруга остварује сарадњу са ЈКП Градска чистоћа, кроз обезбеђивање канти или контејнера за прикупљање секундарних сировина које ће ЈКП откупити, а новац уплатити на рачун ученичке задруге.

6.3 Расподела стечене добити ученичке задруге

Скупштина ученичке задруге одлучује о расподели годишње добити, након усвајања финансијских извештаја.

Добит се распоређује следећим редом:

- 1) за покриће губитака пренетих из ранијих година;
- 2) проширење материјалне основе рада ученичке задруге и оснивача ученичке задруге:
 - за унапређивање делатности пружања услуга и производње добара који су резултат рада ученичке задруге;
 - за улагање у куповину и продају уџбеника, прибор и опрему која је потребна за остваривање и унапређивање образовно-васпитног рада;
 - за финансирање екскурзија, исхране и превоза социјално угрожених категорија ученика;
 - унапређивање образовно-васпитног рада у школи (финансирање пројеката, размена ученика, куповина наставних средстава и наставних помагала и др.);
 - у друге сврхе у складу са актима којима се уређује рад ученичке задруге.

Након расподеле добити на начин и према редоследу који је наведен, преостали део добити може се користити за награђивање задругара, највише у висини од 25% од укупне добити ученичке задруге, у складу са законом.

У складу са прописаном правном регулативом, оснивачким актом ученичке задруге, као и правилима за рад задруге, а на основу предлога управног одбора ученичке задруге, скупштина ученичке задруге доноси одлуку о награђивању задругара (лица запослена у школи, родитељи, односно други законски заступници ученика који су чланови ученичке задруге). Школски одбор школе оснивача ученичке задруге даје сагласност на донету одлуку.

Задругари који су ученици школе која је оснивач ученичке задруге не могу се награђивати доделом финансијских средстава.

Препорука Министарства просвете је, на пример, да се ученици, задругари, за рад у ученичкој задрузи награде боравком у неком од образовно-научних центара или неком другом наградом у најбољем интересу ученика.

6.4 Финансијско пословање ученичке задруге

Отварање рачуна и примена прописа о платном промету у пословању ученичке задруге регулише се Законом о платним услугама („Службени гласник РС”, бр. 139/14 и 44/18) и Законом о обављању плаћања правних лица, предузетника и физичких лица која не обављају делатност („Службени гласник РС”, број 68/15).

Платне услуге на основу члана 10. Закона о платним услугама за потребе ученичких задруга врше банке. Текући рачун је платни рачун који се води код банке, а користи се за

извршење платних трансакција и за друге намене у вези са услугама које банке пружају корисницима платних услуга.

Ученичке задруге су дужне да отворе текући рачун код пружаоца платних услуга (пословне банке), који у складу са законом којим се уређују платне услуге може да води текући рачун, да воде новчана средства на том рачуну и врше платне трансакције преко тог рачуна.

Према закону о фискализацији ("Сл. гласник РС", бр. 153/20, 96/21 и 138/22) чланом 4. прописано је да је обвезник фискализације сваки обвезник пореза на приходе од самосталне делатности у смислу закона којим се уређује порез на доходак грађана и сваки обвезник пореза на добит правних лица у смислу закона којим се уређује порез на добит правних лица, који врши промет на мало.

Обвезник фискализације је у обавези да евидентира сваки појединачно остварени промет на мало и то независно од начина плаћања.

Изузетно од става 2. овог члана, Влада може, полазећи од техничких и функционалних карактеристика електронских фискалних уређаја и специфичности одређене делатности, на заједнички предлог министарства надлежног за послове финансија и министарства надлежног за послове трговине, одредити делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета на мало преко електронског фискалног уређаја у смислу става 2. овог члана.

Обвезник фискализације који обавља делатности ослобођене од обавезе евидентирања промета на мало преко електронског фискалног уређаја актом Владе из става 3. овог члана, а истовремено обавља и делатности које нису изузете, односно ослобођене од обавезе евидентирања промета на мало преко електронског фискалног уређаја, дужан је да сваки појединачни промет на мало код обављања делатности које нису обухваћене актом Владе из става 3. овог члана, евидентира преко електронског фискалног уређаја.

Уредбом о одређивању делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета на мало преко електронског фискалног уређаја ("Сл. гласник РС", бр. 32/21, 117/21, 51/22 и 141/22) одређују се делатности код чијег обављања, полазећи од техничких и функционалних карактеристика електронских фискалних уређаја и специфичности обављања тих делатности, не постоји обавеза евидентирања промета добара и услуга на мало и примљених аванса за промет на мало преко електронског фискалног уређаја из члана 4. став. 2. Закона о фискализацији ("Службени гласник РС", бр. 153/20 и 96/21).

На основу тога не постоји обавеза евидентирања промета преко фискалне касе за послове који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности. Правилником о одређивању послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификавања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата („Службени гласник РС”, број 56/12) ближе се одређују послови који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начин сертификавања истих и вођење посебне евиденције издатих сертификата.

У складу са чланом 38. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 – др. закон, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 и 72/19; Усклађени динарски износи објављени су у "Службеном гласнику РС", бр. 6/14, 5/15, 5/16, 7/17, 13/18, 4/19, 8/20 - усклађени дин. изн, 153/20 и 138/22) ученичке задруге које врше промет добара и услуга - уколико у претходних 12 месеци остваре укупан промет већи од 8.000.000,00 динара дужне су да, најкасније до истека првог рока за предају периодичне пореске пријаве, поднесу евиденциону пријаву надлежном пореском органу. Обвезник је дужан да наведе порески идентификациони број (у даљем тексту: ПИБ) у свим документима у складу са овим законом.

Ученичка задруга је обвезник пореза на добит правних лица, у складу са чланом 1. Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 80/02 - др. закон, 80/02, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14, 91/15 - аутентично тумачење, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20 и 118/21) у којем се наводи да је порески обвезник пореза на добит правних лица привредно друштво, односно предузеће, односно друго правно лице које је основано ради обављања делатности у циљу стицања добити. Порески период за који се обрачунава порез на добит је пословна година.

Ученичка задруга води пословне књиге, саставља и подноси финансијске извештаје, на начин и под условима који су прописани законом којим се уређује рачуноводство.

Стручне, административне и финансијске послове могу да обављају запослени у школи.

За обављање послова стручне, административне и финансијске природе могу бити ангажована друга стручна лица, којима се накнада за рад исплаћује из средстава ученичке задруге.

Школа је обавезна да уз финансијски извештај школе, Министарству истовремено достави и извештај о раду ученичке задруге.

МИНИСТАР
Проф. др Славица Ђукић Дејановић